

TYSKA PĘTLA ROWEROWA 2023

16 Obowiązkowych Punktów Kontrolnych (należy wykonać ZDJĘCIA)

L.p.	Km na trasie	OBIEKT	OPIS
1	0,00	START - Napis TYCHY	
2	0,66	Pomnik WALKI I PRACY	Pomnik ten to swoista ikona miasta. Rzeźba dłuta Augustyna Dyrdy składa się z trzech części: pierwszej – prześwitowej; symbolizującej dwie społeczności – rdzenną śląską i ludność napływową, które musiały się zintegrować, żyjąc w tym samym miejscu; drugiej – sylwetek ludzi pracy i młodych przybywających do Tychów, aby założyć tu dom i rodzinę; trzecia część to połączone ze sobą pylony, zwieńczone orłem – przedstawiające zintegrowane, połączone siły i losy tych dwóch różnych społeczności. W latach 90. XX w. pomnik zyskał potoczną nazwę Żyrafa.
3	3,42	STARY MŁYN ul. Starokościelna	Młyn parowy w Tychach uruchomiono w 1910 r. przy ul. Starokościelnej. Właścicielami byli Jan i Wiktoria Drobowie, których gospodarstwo znajdowało się w pobliżu. Budowę prowadziła firma Andre&Feldner. W latach dwudziestych XX w. do młyna doprowadzono energię elektryczną i nadano mu nazwę: „Tychowski młyn elektryczny”. Urządzenia unowocześniono. Młyn obsługiwał miejscowych gospodarzy, ale również tych z odległych miejscowości. Zboże przywożono z daleka koleją, przeładowywano na stacji na rolwagi, platformy ciągnięte przez konie, i dostarczano do młyna. W młynie produkowano m.in. mąkę żytnią i pszenną oraz śrut jęczmienny i owsiany. W 1946 r. młyn został upaństwowiony i wszedł w skład Państwowych Zakładów Zbożowych w Zabrze.
4	4,10	Centrum Wycieczkowe Tyskich Browarów Książęcych	To perła architektury regionu; zwiedzający z przewodnikiem mają możliwość poznania historii funkcjonowania Browaru Książęcego.
5	4,82	Kościół pw. św. MARII MAGDALENY	Przyjmuje się, że drewniany kościół w Tychach powstał w końcu XV w. W 1782 r. wymurowano świątynię, która po przebudowie stoi do dziś. Rozbudowa kościoła nastąpiła w latach 1906–1907, wydłużono nawę główną z prezbiterium i dodano nawy boczne. Dzięki tym zabiegom przestrzeń budynku zwiększyła się trzykrotnie. W 1929 r. rozbudowano wieżę kościelną.

6	5,10	Pomnik POWSTAŃCA ŚLĄSKIEGO	Odlany z brązu pomnik autorstwa Wincentego Choremalskiego poświęcony tyszanom poległym w powstaniach śląskich został odsłonięty w 1930 r. Przedstawiał postać młodego mężczyzny z szablą w prawej dłoni. Zburzony przez hitlerowców we wrześniu 1939 r., stanął ponownie na cokole w 1958 r. – już jako postać ze sztandarem w tym samym geście, bez szabli. Posąg wykonał tysi artysta rzeźbiarz Augustyn Dyrda. W 2007 r. zrekonstruował on przedwojenną figurę powstańca, ponownie z szablą w dłoni.
7	5,69	Kapliczka SŁUPOWA ul. Nowokościelna 19	Krzyż przydrożny zwany „Bożą Męką” przy ul. Nowokościelnej stanął na gruncie dawnego folwarku książęcego. Widnieje na nim rok 1730. Według opowiadań miejscowej ludności odprawiono w tym miejscu mszę polową dla wojsk napoleońskich idących na Moskwę w 1812 r.
8	7,91	BROWAR OBYWATELSKI ul. Browarowa 7	Browar został wybudowany z inicjatywy spółki piwowarskiej Brieger Aktien-Brauerei Gesellschaft, która w 1895 r. zakupiła tereny na zachód od dworca kolejowego, by już w 1898 r. rozpocząć tam produkcję piwa. Szybko stało się poważną konkurencją dla Browaru Książęcego. W 1899 r. została zawarta między oboma browarami konwencja dotycząca jednolitych cen piwa w handlu detalicznym, a w 1918 r. doszło do skupu 90% akcji Browaru Obywatelskiego przez zarząd książęcy pszczyński, co wyeliminowało wzajemną konkurencję. W 1936 r. Browar Obywatelski przeszedł w dzierżawę zarządcy przymusowego dóbr księcia pszczyńskiego, a 1 lutego 1939 r. wraz z Browarem Książęcym wszedł w skład nowo powstałej spółki akcyjnej Książęce Browary S.A. w Tychach. W czasie II wojny światowej budynek nie ucierpiał, co pozwoliło na szybkie uruchomienie produkcji, którą ostatecznie zakończono pod koniec lat 90. XX w.
9	12,70	Kościół pw. DUCHA ŚWIĘTEGO ul. Myśliwska 43	12 sierpnia 1980 r. erygowano parafię pw. Ducha Świętego. Fundusze potrzebne do budowy kościoła pochodziły głównie z ofiar wiernych. W prace zaangażowani byli m.in. mieszkańcy okolicznych osiedli oraz dzielnicy Żwaków – terenów, które parafia objęła zasięgiem. Projekt świątyni (autorstwa Stanisława Niemczyka) w kształcie namiotu, okolony podcieniami (jak soboty w kościołach drewnianych) był mocno odmienny od dotychczas budowanych. Całość pokrył potężny dach wsparty na żelbetowych ramach, którego zwieńczenie stanowiły cztery smukłe krzyże. Pośrodku dachu umieszczony został świetlik doświetlający nawę. Decyzję o budowie podjął osobiście biskup Herbert Bednorz na prośbę proboszcza Franciszka Resiaka. Prace budowlane prowadzono na przełomie lat 70. i 80. zgodnie z założeniami konstruktora Jerzego Manjury. Świątynia jest dwupoziomowa; w ukończonej kaplicy dolnej odprawiano msze w czasie, gdy wznoszono część górną. Poświęcona została 11 września 1982 r. Autorem polichromii wewnątrz kościoła jest wybitny artysta – Jerzy Nowosielski.
10	16,20	HUTA PAPROCKA	Huta Paprocka jako kuźnica żelaza została założona w 1703 r. przez panującego na ziemi pszczyńskiej barona Baltazara Erdmanna Promnitz, w pobliżu wsi Paprocany. W 1775 r. książę pszczyński Friedrich Erdmann Anhalt-Köthen rozbudował hutę i nazwał ją Huta Ludwig, na cześć swego najmłodszego syna. W 1835 r. inżynier John Baildon zmodernizował zakład, by już kilkanaście lat później, w 1856 r. dać możliwość zainstalowania nowoczesnej maszyny parowej. Huta została zamknięta w 1878 r. Pozostałe po Hucie Paprockiej trzy budynki umiejscowione nad Jeziorem Paprocańskim oraz rzeką Gostynią zostały przebudowane oraz zmodernizowane, od 2010 r. stanowią własność prywatną.

11	20,00	ZAMECZEK MYŚLIWSKI PROMNICE	<p>Twórcą projektu architektonicznego tej rezydencji myśliwskiej był Oliver Pavelt – nadworny architekt Hochbergów, który na polecenie księcia pszczyńskiego Hansa Heinricha XI zaprojektował powstałą w 1861 r. budowlę w stylu neogotyku angielskiego z widocznymi wpływami niemieckimi. Zameczek Promnice stanowił centralną budowlę większego zespołu, w skład którego wchodziły: wozownia, stajnie oraz leśniczówka. Obiekt w obecnej postaci jest rezultatem dwóch faz budowlanych: z 1861 r. (faza pierwotna) i przede wszystkim z 1868 r., kiedy to miała miejsce gruntowna odbudowa zamku po pożarze z 1867 r., oraz kilku drobniejszych zmian, jakich dokonano na przełomie XIX i XX w.</p> <p>W zamczku goszczono między innymi cesarza Niemiec Wilhelma II oraz wielu przedstawicieli arystokracji niemieckiej. Miejsce to upodobała sobie również Maria Teresa Cornwallis-West, żona Jana Henryka XV von Hochberg.</p>
12	22,40	OŚRODEK WYPOCZYNKOWY PAPROCANY	Zlokalizowany nad Jeziorem Paprocańskim. Miejsce wypoczynku mieszkańców Tychów z placami zabaw dla dzieci, wypożyczalnią kajaków oraz punktami gastronomicznymi.
13	24,10	Tablica upamiętniająca Plebiscyt na Górnym Śląsku ul. Paprocanska 156	Tablica pamiątkowa umieszczona na fasadzie budynku obecnego Przedszkola nr 3 – dawnego lokalu plebiscytowego, gdzie 20 marca 1921 r. odbyło się głosowanie za przyłączeniem, wówczas osobnej wsi, Paprocany do Polski (386 głosy) lub Niemiec (40 głosów).
14	25,40	STADION ZIMOWY ul. de Gaulle'a 2	Stadion Zimowy zaprojektowany został w duchu architektury brutalistycznej, eksponującej surową urodę betonu i wielkich przeszklonych powierzchni. Budowany w latach 1977–1978, według projektu architekta Marka Dziekońskiego oraz konstruktora Jerzego Manjury. W lata 2007–2008 został przeprowadzony gruntowny remont – odświeżono betonowe pylony, kontrastujące z nimi dotychczas przeszklenia zamieniono na ścianki osłonowe. O pierwotnej urodzie brutalistycznego dzieła architektury przypominają archiwalne zdjęcia. Swoje mecze rozgrywa tu drużyna hokejowa GKS Tychy.
15	26,30	Pomnik WEJCHERTÓW ul. Darwina	Rzeźba plenerowa przedstawiająca Hannę Adamczewską-Wejchert i Kazimierza Wejcherta – generalnych projektantów miasta, w ujęciu realistycznym, sylwetkowym. Rzeźba stanęła na pasie zieleni biegnącym wzdłuż ul. Karola Darwina – miejscu nieprzypadkowym. W koncepcjach urbanistycznych Wejchertów obszar ten stanowił część głównej osi zielonej, przecinającej miasto z północy na południe. Pomnik odsłonięto 11 listopada 2013 r., jego twórcą jest Tomasz Wenklar.
16	27,00	META - NAPIS TYCHY	Długość pętli: około 27 km , stopień trudności: ŁATWY